SAAREMAA VALLAVOLIKOGU

MÄÄRUS

EELNÕU
25.9.2024

Kuressaare 2024 nr {regNumber}

Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määruse nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ muutmine

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 8 lõigete 1 ja 2 ning § 22 lõike 1 punkti 9 alusel.

§ 1. Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määruse nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ muutmine

Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määruses nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ tehakse järgmised muudatused:

1) määrusest jäetakse läbivalt välja tekstiosad „ja kogukond“, „ja kogukonna“, „või kogukond“, „või kogukonna“, „ja kogukonnakogu“ ja „või kogukonnakogu“;

2) määruse § 3 lõige 7 sõnastatakse järgmiselt:
„(7) Osavalla piiride muutmise või osavalla lõpetamise ettepaneku teeb volikogule valitsus või osavallakogu, lähtudes antud territooriumil elavate vallaelanike ja nende ühenduste ettepanekust ja arvamusest.“;

3) määruse § 21 lõige 4 sõnastatakse järgmiselt:
„(4) Revisjonikomisjonil on õigus saada teavet ja kõiki oma tööks vajalikke dokumente. Revisjonikomisjoni taotlustele teabe või dokumentide saamiseks vastab ametiasutus või ametiasutuse hallatav asutus:
1) teabe puhul, mis on asutusel revisjonikomisjoni taotletud kujul olemas – viivitamata, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul selle registreerimisest;
2) teabe puhul, mis eeldab asutuse käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist või õigusalase selgituse andmist – viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul selle registreerimisest. Erilise vajaduse korral lähtuvalt vastamise keerukusest võib vastamise tähtaega pikendada kuni kahe kuuni. Revisjonikomisjoni esimeest teavitatakse vastamise tähtaja pikendamisest ja pikendamise põhjusest.“;

4) määruse § 40 lõikes 1 ja lõikes 3 asendatakse tekstiosa „osavalla või kogukonna põhimääruse“ tekstiosaga „osavaldade põhimääruse“;

5) määruse § 40 lõige 4 sõnastatakse järgmiselt:
„(4) Osavaldade põhimääruses sätestatakse:
1) osavalla piiride kirjeldus;
2) osavallakogu moodustamise kord;
3) osavallakogu esimehe ja aseesimehe valimise kord;
4) osavallakogu volitused;
5) osavallakogu tegevuse üle järelevalve teostamise kord;
6) osavalla likvideerimise alused ja kord.“;

6) määruse § 40 lõiked 7-10 tunnistatakse kehtetuks;

7) määruse § 41 sõnastatakse järgmiselt:
„**§ 41. Osavallakogu otsustuste üle kontrolli teostamine**
(1) Osavallakogu koosoleku protokolli esitab osavallakogu esimees või tema volitatud isik viivitamata vallavanemale, asjaomasele valitsuse liikmele ja valla ametiasutuse asjaomastele teenistujatele.

(2) Kui osavallakogu otsuses on puudusi, võib vallavanem või tema ülesandel valitsuse liige või ametiasutuse teenistuja saata osavallakogule sellekohase teate koos põhjendusega ja anda tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.“;

8) määruse § 42 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „otsusega moodustatakse“ tekstiosaga „moodustab otsusega“.

§ 2. Määruse jõustumine

(1) Määrus jõustub 2025. aastal toimuvate Saaremaa Vallavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päeval.

(2) Määruse § 1 punkt 3 jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

(digitaalselt allkirjastatud)
Jaanus Tamkivi
volikogu esimees

SELETUSKIRI

Saaremaa Vallavolikogu määruse „Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määruse nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ muutmine“ eelnõu juurde

1. Õigusakti vastuvõtmise vajalikkuse põhjendus

Eelnõu on seotud Saaremaa Vallavolikogule esitatud Saaremaa valla osavaldade põhimääruse eelnõuga ning kogukondade likvideerimist ja nende haldusterritooriumil kolme uue osavalla moodustamist käsitleva otsuse eelnõuga. Otsuse eelnõu kohaselt moodustatakse kolme senise kogukonna – Kaarma, Kärla ja Lümanda kogukondade – asemel osavallad. Määruse eelnõu kohaselt kehtestatakse Saaremaa valla osavaldade põhimäärus ning kõik senised osavaldade ja kogukondade põhimäärused tunnistatakse kehtetuks.

Osavalda ja kogukonda reguleerivad ka mitmed Saaremaa valla põhimääruse sätted. Kui volikogu võtab ülalnimetatud õigusaktid vastu, siis on õigusaktide omavahelise kooskõla tagamiseks vaja teha asjakohased muudatused ka valla põhimääruses. Eelnõu kohaselt kaotatakse Saaremaa vallas senine kogukonna institutsioon ning valla piirkondlikeks üksusteks jäävad ainult osavallad.

Ühtlasi on tulenevalt õiguskantsleri ettepanekust vaja muuta valla põhimäärust nii, et valla asutuste poolt volikogu revisjonikomisjonile vastamise tähtajad on sätestatud valla põhimääruses.

2. Milliste õigusaktidega on küsimus reguleeritud

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 8 lõige 1 sätestab valla või linna põhimääruses reguleeritavad küsimused. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt valla või linna põhimäärus kehtestatakse volikogu määrusega ning see võib sisaldada lisaks 1. lõikes sätestatule ka muid valla või linna tegevust reguleerivaid sätteid. KOKS § 22 lõike 1 punkti 9 kohaselt on volikogu ainupädevuses muu hulgas valla või linna põhimääruse muutmine.

Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määrus nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ sätestab muu hulgas osavalla ja kogukonna üldregulatsiooni (§ 40) ning volikogu revisjonikomisjoni moodustamise ja tegevuse alused (§ 21).

3. Eelnõu sisu selgitus

Eelnõu **§-s 1** on sätestatud Saaremaa valla põhimääruse muudatused.

Kogukondade lõpetamisega seotud muudatused

Saaremaa valla moodustamisel 2017. aastal moodustati kõigi Saaremaa vallaks ühinenud seniste valdade haldusterritooriumidel osavallad. Erandiks oli Lääne-Saare valla haldusterritoorium, mille puhul moodustati Lääne-Saare kogukond ning 2020. aastal selle asemel iga kolme Lääne-Saare vallaks ühinenud endise valla – Kaarma, Kärla ja Lümanda vallad – endisel haldusterritooriumil kogukond. Kogukonna institutsioon on reguleeritud ka Saaremaa valla põhimääruses, eelkõige selle 9. peatükis „Osavald ja kogukond“. Osavalla ja kogukonna õiguslik seisund, neid käsitlev regulatsioon ning nende sisemine korraldus on identsed.

Praktikas on ilmnenud, et osavalda ja kogukonda ei ole põhjust eristada. Saaremaa valla osavallakogu ja kogukonnakogu esimeeste ümarlaud on otsustanud, et Saaremaa vallas tuleks kogukonna institutsioon kaotada ja senised kogukonnad tuleks ümber kujundada osavaldadeks.

Saaremaa Vallavalitsus on esitanud volikogule otsuse eelnõu, mille kohaselt kolm senist kogukonda – Kaarma, Kärla ja Lümanda – lõpetatakse ja nende senisel territooriumil moodustatakse samanimelised osavallad. Kui volikogu eelnõu otsusena vastu võtab, siis alates 2025. aastal toimuvate Saaremaa Vallavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast ei ole Saaremaa vallal enam ühtegi kogukonda. Vallal ei ole ka praegu kavas ühtegi uut kogukonda moodustada.

Ülaltoodust tulenevalt on põhjendatud jätta valla põhimäärusest välja kogukondade ja kogukonnakogude regulatsioon. Praegu on osavaldu ja kogukondi ning osavallakogusid ja kogukonnakogusid käsitletud samades sätetes samadel alustel. Seetõttu on normitehniliselt mõistlik, et määrusest jäetakse läbivalt välja kogukondi ja kogukonnakogusid käsitlevad tekstiosad „ja kogukond“, „ja kogukonna“, „või kogukond“, „või kogukonna“, „ja kogukonnakogu“ ja „või kogukonnakogu“ (eelnõu § 1 punkt 1). Kuna põhimääruse § 3 lõige 7 ei oleks ülalnimetatud muudatuse järel keeleliselt korrektne, siis see sõnastatakse tervikuna uuesti (eelnõu § 1 punkt 2).

Osavaldade põhimäärusega seotud muudatused

Saaremaa Vallavalitsus on esitanud volikogule Saaremaa valla osavaldade põhimääruse eelnõu. Selle eelnõu kohase määruse jõustumisel reguleerib kõiki osavaldu üks osavaldade põhimäärus, senised osavaldade ja kogukondade põhimäärused tunnistatakse kehtetuks. Sellest tulenevalt asendatakse valla põhimääruses mõiste „osavalla või kogukonna põhimäärus“ mõistega „osavaldade põhimäärus“ (eelnõu § 1 punktid 4 ja 5). Ühtlasi muudetakse valla põhimääruse § 40 lõikes 4 küsimuste loetelu, mis osavaldade põhimääruses sätestatakse. Võrreldes praegu kehtiva tekstiga jäetakse välja osavallakogu volituste teostamiseks vajalikud valla eelarvelised vahendid (kehtiva valla põhimääruse § 40 lõike 4 punkt 4).

Valla põhimääruse § 40 lõiked 7-10 reguleerivad praegu osavallakogu või kogukonnakogu liikme volituste ennetähtaegset lõppemist ning osavallakogu või kogukonnakogu esimehe või aseesimehe tagasiastumist ja neile umbusalduse avaldamist. Osaliselt on tegu küllaltki detailses sõnastuses sätetega. Need sätted sobivad paremini osavaldade põhimäärusesse ning on seetõttu nähtud ette osavaldade põhimääruse eelnõus. Valla põhimääruses tunnistatakse need sätted kehtetuks (eelnõu § 1 punkt 6).

Volikogu revisjonikomisjoni tegevusega seotud muudatused

Saaremaa Vallavolikogu muutis 31. augusti 2023. a määrusega nr 15 valla põhimäärust muu hulgas § 21 lõike 4 osas, mis käsitleb seda, millise aja jooksul ja millises korras vastab valla ametiasutus või ametiasutuse hallatav asutus volikogu revisjonikomisjoni teabe või dokumentide saamise taotlustele. Selle sätte uue, praegu kehtiva sõnastuse kohaselt vastab ülalnimetatud asutus revisjonikomisjoni sellekohasele taotlustele:
1) teabe puhul, mis on asutusel revisjonikomisjoni taotletud kujul olemas – teabenõuet käsitlevate seadusesätete kohaselt;
2) teabe puhul, mis eeldab asutuse käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist või õigusalase selgituse andmist – selgitustaotlust käsitlevate seadusesätete kohaselt.

20. oktoobril 2023. a saatis õiguskantsler volikogule kirja nr 6-4/231325/2305370 (registreeritud vallavalitsuse dokumendiregistris samal päeval viidaga 1-10/80-1), milles osundas ülalnimetatud muudatuse kohta järgmist:

> „Selle sätte sõnastus jätab mulje, nagu kohalduks revisjonikomisjonile vastamisele avaliku teabe seadus (AvTS) ning märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadus (MSVS). Volikogu revisjonikomisjoni suhted kohaliku omavalitsuse ametiasutuse ja ametiasutuse hallatava asutusega, mis tekivad seoses komisjoni õigusega saada teavet ja kõiki oma tööks vajalikke dokumente, on aga

omavalitsuse sisesuhted, millele AvTS ega MSVS ei laiene [*viited AvTS ja MSVS sätetele*]. Seega on määruse sõnastus eksitav ega ole õigusselge. Ka võib Riigikogu seadusi igal ajal muuta ega pea seejuures arvestama, kuidas see mõjutab vallavolikogu revisjonikomisjonile vastamist. Sellega võivad aga kaasneda revisjonikomisjonile soovimatud tagajärjed. Revisjonikomisjonile vastamise kord tuleks seega kirja panna määrusesse endasse.“.

Volikogu esimees vastas õiguskantslerile 1. novembril 2023. a (kiri nr 1-10/80-2), et vald saab õiguskantsleri soovitusi volikogu määruste eelnõude väljatöötamisel arvestada. Kuna samaaegselt osavaldade põhimääruse vastuvõtmisega on eeldatavalt vaja muuta ka Saaremaa valla põhimäärust, siis koostatakse ka sellekohane eelnõu. Revisjonikomisjonile teabe või dokumentide andmist käsitlevate põhimääruse sätete muudatused on otstarbekas näha ette selles eelnõus.

Tulenevalt õiguskantsleri ettepanekust muudetakse eelnõu kohaselt Saaremaa valla põhimääruse § 21 lõiget 4 nii, et revisjonikomisjonile vastamise tähtajad on sätestatud valla põhimääruses. Muudatused on eelnõus (§ 1 punkt 3) sätestatud järgmiselt:

1) teabe puhul, mis on asutusel revisjonikomisjoni taotletud kujul olemas, vastatakse revisjonikomisjonile viivitamata, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul selle registreerimisest. Selle sätte sisu vastab AvTS § 18 lõikes 1 sätestatud teabenõude täitmise tähtajale;

2) teabe puhul, mis eeldab asutuse käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist või õigusalase selgituse andmist, vastatakse revisjonikomisjonile viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul selle registreerimisest. Erilise vajaduse korral lähtuvalt vastamise keerukusest võib vastamise tähtaega pikendada kuni kahe kuuni. Revisjonikomisjoni esimeest teavitatakse vastamise tähtaja pikendamisest ja pikendamise põhjusest. Selle sätte sisu vastab MSVS § 6 sätestatud märgukirjale vastamise tähtajale.

Osavallakogu otsustuste üle kontrolli teostamine

KOKS § 57 lõike 7 kohaselt teostab osavallakogu otsuste üle kontrolli vallavanem valla põhimääruses sätestatud korras. Valla põhimääruses reguleerib kontrolli teostamist § 41. Selle sätte praegu kehtiva sõnastuse kohaselt esitab osavallakogu vastuvõetud otsustuse kolme tööpäeva jooksul kantseleile ja kantselei edastab selle vallavanemale ja asjast puudutatud vallavalitsuse teenistujale. Kui otsustuses esineb puudusi, tagastatakse see koos põhjendusega tagastamise kohta ja seatakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks.

Eelnõu kohaselt (punkt 7) täpsustatakse selle paragrahvi sõnastust selleks, et vastutus asjassepuutuva teabe esitamise eest oleks täpselt määratud ning et teave liiguks senisest kiiremini. Eelnõu kohaselt esitab osavallakogu esimees või tema volitatud isik osavallakogu otsused viivitamata vallavanemale, asjaomasele valitsuse liikmele ja valla ametiasutuse asjaomastele teenistujatele ning kui neis on puudusi, siis võib vallavanem või tema ülesandel valitsuse liige või ametiasutuse teenistuja saata osavallakogule sellekohase teate koos põhjendusega ja anda tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Muudatusega tagatakse, et osavallakogu esimehelt või tema ülesandel nt teenuskeskuse juhatajalt jõuavad osavallakogu otsused kiiresti vallavalitsuse kui ametiasutusse asjaomaste teenistujateni ning et teave otsustes olevate puuduste kohta jõuab omakorda kiiresti osavallakoguni.

Sõnastuse parandus

Määruse § 42 lõikes 1 tehakse keelevea parandamiseks sõnastuse muudatus: tekstiosa „otsusega moodustatakse“ asendatakse tekstiosaga „moodustab otsusega“ (eelnõu punkt 8). Sätte sisu ei muutu.

Eelnõu **§ 2** on jõustumissäte. Määrus jõustub 2025. aastal toimuvate Saaremaa Vallavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päeval. Määruse jõustumise aeg tuleneb sellest, et kogukonnakogude volituste aeg on võrdne volikogu volituste ajaga. Praegused kogukonnakogud lõpetavad oma tegevuse samal ajal kui lõpevad Saaremaa Vallavolikogu praeguse koosseisu volitused ning nende territooriumidel moodustatavate uute osavaldade osavallakogud moodustatakse juba uues õigusraamistikus.

Erandina jõustub määruse § 1 punkt 3, mis käsitleb volikogu revisjonikomisjoni tegevusega seotud muudatusi, kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Selle sätte varasem jõustumine on põhjendatud, kuna volikogu revisjonikomisjoni tegevusega seotud muudatused ei ole seotud valla piirkondi või piirkondlikke kogusid käsitlevate muudatustega ja need muudatused saavad jõustuda esimesel võimalusel.

4. Milliseid valla (valdade) õigusakte on vaja kehtetuks tunnistada või muuta õigusakti vastuvõtmisel

Saaremaa valla osavaldade ja kogukondade senised põhimäärused tunnistatakse kehtetuks osavaldade põhimääruse jõustumisel.

Selle eelnõu kohaselt muudetakse Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määrust nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“. Pärast määruse vastuvõtmist on vaja teha kogukonnakogu institutsiooni kaotamisest tulenevad muudatused ka Saaremaa Vallavolikogu 26. novembri 2021. a määruses nr 52 „Osavallakogu ja kogukonnakogu esimehele ning liikmetele tasu määramise ja maksmise kord“ ja mitmes teises volikogu määruses. Selleks esitab valitsus volikogule eraldi eelnõu.

5. Ülevaade õigusakti vastuvõtmisega kaasnevatest kuludest ja nende katteallikatest

Määruse vastuvõtmise ja jõustumisega ei kaasne lisakulusid.

6. Õigusakti eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on arutatud Saaremaa valla osavaldade põhimääruse eelnõu arutelu raames osavallakogu ja kogukonnakogu esimeeste ümarlaua koosolekul.

Eelnõu on kavandatud menetleda volikogus kahel lugemisel. Määruse vastuvõtmine otsustatakse volikogu koosseisu poolthäälteenamusega.

Eelnõu esitaja: valitsus
Eelnõu kuupäev: 1. oktoober 2024. a
Eelnõu ja seletuskirja koostas: vallasekretär Aivar Rahno
Ettekandja: vallavanem Mikk Tuisk, kaasettekandja vallasekretär Aivar Rahno